

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w klasie pierwszej

Liceum Ogólnokształcącego nr XVIII w Krakowie

Poziom podstawowy

- I. **Zasady oceniania i sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych**
 1. Ocenianie ma charakter systematyczny i wieloaspektowy.
 2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności: odpowiedzi ustne (obejmujące zakres trzech ostatnich zagadnień), prace pisemne, prace klasowe/sprawdziany (zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmujące większą niż trzy zagadnienia partię materiału i trwające ponad pół godziny), testy sprawdzające (wiadomości i umiejętności), kartkówki (pisemna forma sprawdzająca znajomość trzech ostatnich zagadnień bez obowiązku wcześniejszego zapowiadania), samodzielnie opracowany materiał (np. referat, elementy wykładu, prezentacja multimedialna, projekt, itp.), inne zadania zlecone przez nauczyciela.
 3. Ocena jest jawna i (na prośbę ucznia lub rodzica) szczegółowo uzasadniona.
 4. Pozostałe zasady obowiązujące przy zastosowaniu ustalonych form sprawdzania wiedzy i umiejętności oraz tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa Statut Szkoły.
- II. **Wymagania edukacyjne w poszczególnych zakresach są zgodnie z PP.**

Zakres I – kształcenie literackie i kulturowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- zna lektury ujęte w Podstawie Programowej na poziomie podstawowym
- przedstawia bohaterów przeczytanego utworu; podejmuje próbę ich oceny
- rozpoznaje główne motywy, wątki, określa problematykę
- wie, jak nazywają się osoby mówiące w różnych tekstach literackich
- zna podział literatury na rodzaje i gatunki
- zna ramy czasowe epoki, zna najważniejsze wydarzenia, przedstawicieli, poglądy
- wie, że jest różnica między tekstem literackim a tekstem retorycznym
- przedstawia swoje wrażenia po lekturze tekstu
- z pomocą nauczyciela analizuje utwory wskazane w Podstawie Programowej
- charakteryzuje kreację osoby mówiącej i adresata oraz relacje między nimi w omawianych tekstach
- wymienia podstawowe cechy gatunkowe omawianych utworów
- rozpoznaje typ podmiotu lirycznego
- zna poglądy filozoficzne charakterystyczne dla omawianych epok np. stoików i epikurejczyków humanistów
- zna motywy obecne w epoce
- zna wzorce parenetyczne obowiązujące w epoce
- wie, na czym polega świadome czytanie
- opisuje najważniejsze elementy budowy i języka utworu
- nazywa i wskazuje podstawowe środki stylistyczne
- zna i definiuje terminy opisujące epokę np. dotyczące sztuki, architektury, filozofii,
- analizuje ikoniczne teksty kultury.

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wskazuje zabiegi językowe użyte w tekście
- ustala podstawowe konteksty potrzebne do zrozumienia tekstu
- wymienia cechy utworów zgodnie z wyznacznikami literatury
- zna cechy tekstu retorycznego
- wskazuje podstawowe cechy gatunkowe omawianych utworów
- wie, czym odznacza się styl biblijny i stylizacja biblijna
- wyjaśnia frazeologizmy o biblijnym i mitologicznym rodowodzie
- omawia wzorce parenetyczne obecne w omawianych epokach, dostrzega i uzasadnia ich związek z ideami epoki,
- analizuje i interpretuje ikoniczne teksty kultury.

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dostatecznej, a ponadto:

- wyjaśnia związek między światem przedstawionym a językiem utworu
- określa funkcje świata przedstawionego
- ocenia postawy bohaterów
- analizuje warstwę językowo-stylistyczną tekstu
- wskazuje wartości poznawcze dzieła
- wyjaśnia różnice między tekstami prozatorskimi i poetyckimi
- wyszukuje w tekstach cytaty potwierdzające obiektywizm i/lub subiektywizm osoby mówiącej
- odczytuje właściwie technikę zapisu konkretnego utworu sensy dosłowne i przenośne
- wskazuje środki stylistyczne zastosowane w utworach, określa ich funkcje
- szuka inspiracji np. biblijnych oraz mitologicznych w różnych tekstach kultury współczesnej
- podaje przykłady tekstów, w których występuje stylizacja
- analizuje styl wypowiedzi

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymogi oceny dobrej, a ponadto:

- określa funkcję środków językowych użytych w tekście
- rozpoznaje wartości etyczne dzieła
- odczytuje sensy metaforyczne obecne w utworze
- rozróżnia funkcje tekstów zaliczanych do literatury oraz retoryki
- określa funkcje stosowanych stylizacji
- wskazuje w tekście środki językowe służące realizacji funkcji poetyckiej
- w klasowej dyskusji rzeczowo uzasadnia swoje zdanie, stosując zasady etyki wypowiedzi

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymogi oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- wyjaśnia, co oznacza w świetle teorii znaków przekład tekstu z jednego języka na inny
- porównuje sposób ukazania podanego motywu w przynajmniej dwóch tekstach kultury
- przedstawia swoją opinię o tekstach, odnosi się do opinii krytyków

Zakres II – kształcenie językowe

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

- rozumie pojęcie *znak*
- wymienia główne rodzaje znaków, podaje przykłady ikonograficznych i symbolicznych znaków

- wie, czym jest akt komunikacji,
- wymienia elementy aktu komunikacji,
- zna związane z aktem komunikacji funkcje języka,
- podaje przykład żartu słownego,
- wie, czym charakteryzuje się mowa jako forma wypowiedzi retorycznej,
- rozumie pojęcia perswazja i manipulacja,
- wie, czym jest retoryka i styl retoryczny,
- wie, czym są funkcje języka, rozpoznaje je w tekście,
- zna zasady dyskusowania,
- stara się brać udział w dyskusji,
- rozumie rolę języka jako narzędzia komunikacji,
- zna zasadę podziału języka ogólnego na język oficjalny i nieoficjalny,
- wymienia odmiany języka, wie, czym się one charakteryzują,
- zna zasady konstrukcji pism użytkowych i stara się je stosować,
- dostrzega zalety i zagrożenia wynikające ze zjawiska mody językowej,
- odróżnia retorykę od erystyki,
- rozumie konieczność przestrzegania zasad etyki wypowiedzi przez uczestników aktu komunikacji,
- wie, czym są styl językowy i stylizacja,
- rozróżnia style: indywidualny, typowy i użytkowy,
- wymienia rodzaje stylizacji,
- dostrzega różnice między stylem wysokim a stylem niskim.

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- rozróżnia różne rodzaje znaków,
- wyjaśnia znaczenie trzech wybranych ikon stosowanych przez użytkowników czatów lub komunikatorów internetowych,
- wyjaśnia funkcje języka związane z aktem komunikacji,
- omawia dwa sposoby ujawniania się funkcji poetyckiej w języku,
- objaśnia różnice między perswazją a manipulacją,
- podaje przykłady funkcji ekspresywnej i impresywnej języka
- formułuje tezę do dyskusji
- bierze udział w dyskusji
- potrafi rozpoznać w tekście odmiany języka oficjalnego i nieoficjalnego
- wymienia i definiuje formy tekstów użytkowych
- tworzy pisma użytkowe
- stosuje w pismach użytkowych zasady kompozycyjne
- stara się wyjaśnić związek między stylem kolokwialnym, nieoficjalną odmianą polszczyzny a gwarą młodzieżową, odwołuje się do tekstu
- podaje przykłady chwytów erystycznych
- wymienia przykłady zachowań typowych dla cyberprzemocy
- omawia cechy stylów: indywidualnego, typowego i użytkowego

- wymienia rodzaje stylizacji ze względu na stosunek do naśladowanego wzorca (pastisz, parodia, trawestacja)

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- wyjaśnia związek między wierszowaną formą tekstu a funkcją poetycką,
- wyjaśnia istotę „świata intencjonalnego” w tekście poetyckim,
- rozwija umiejętność tworzenia różnych pism użytkowych,
- doskonalą umiejętność przeredagowywania tekstu
- wskazuje różnice między retoryką a erystyką,
- określa funkcję zróżnicowanych środków retorycznych w wypowiedzi,
- w klasowej dyskusji przestrzega zasad etyki wypowiedzi i etykiety językowej
- rozpoznaje rodzaj stylizacji zastosowanej w tekście,
- wskazuje przykłady środków stylistycznych typowych dla stylu wysokiego; omawia ich funkcje

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- wie, w jaki sposób poszczególne funkcje języka ujawniają się w tekście,
- wyszukuje w wybranych tekstach przykłady kreatywności językowej w zakresie przekraczania normy semantycznej,
- wyjaśnia istotę mody językowej, odwołując się materiałów źródłowych i własnych doświadczeń
- wie, że język jest systemem znaków,
- wie, na jakie podsystemy można podzielić język,
- rozwija umiejętność wykorzystywania wiedzy z zakresu gramatyki w interpretacji utworów literackich i tworzeniu własnych tekstów,
- określa i ocenia typ argumentów pojawiających się w wypowiedziach,
- wyjaśnia, jak można się bronić przed dobrze dobranymi, choć demagogicznymi, argumentami,

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- wygłasza mowę w klasie, świadomie posługuje się środkami retorycznymi
- w swoich wypowiedziach posługuje się dojrzałym, poprawnym językiem
- używa języka w celu osiągnięcia zamierzonego efektu

Zakres III – tworzenie wypowiedzi

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- podejmuje próbę napisania wypowiedzi argumentacyjnej,
- formułuje tezę, hipotezę, argumenty,
- sporządza notatkę,

- podejmuje próbę napisania interpretacji porównawczej.

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną,
- formułuje tezę (hipotezę) interpretacyjną, przytacza argumenty na jej uzasadnienie,
- pisząc, odwołuje się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznoliterackiego, filozoficznego czy kulturowego,
- doskonali umiejętność pisania notatki.

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- pisze wypowiedź argumentacyjną świadomie ją komponując,
- opracowuje plan mowy, wciela się w rolę np. obrońcy Sokratesa.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej zachowuje wszystkie cechy tej formy gatunkowej,
- pisze interpretację porównawczą, zachowując wszystkie cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi.

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- w wypowiedzi argumentacyjnej odnosi się do szerokich kontekstów,
- tworzy teksty o charakterze eseistycznym.

Zakres IV – samokształcenie

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- próbuje włączyć się w prace zespołu projektowego,
- wie, czym charakteryzuje się referat, podejmuje próbę napisania,
- podejmuje próbę napisania hasła encyklopedycznego,
- przygotowuje argumenty do dyskusji,
- rozwija umiejętność efektywnego posługiwania się technologiami informacyjnymi w celu poszukiwania informacji.

Na ocenę dostateczną uczeń spełnia wymagania oceny dopuszczającej, a ponadto:

- angażuje się w prace projektowe zmierzające do opracowania pisma obrazkowego,
- pisze hasło encyklopedyczne,
- pisze referat,
- włącza się w klasową dyskusję,
- posługuje się technologiami informacyjnymi w celu poszukiwania, porządkowania i wykorzystania pozyskanych informacji.

Na ocenę dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dostatecznej, a ponadto:

- na potrzeby projektu analizuje i interpretuje teksty,
- selekcjonuje pomysły do wykorzystania w zadaniu projektowym,
- dokonuje krytycznej selekcji źródeł,
- uczestniczy w dyskusji,
- zbiera i selekcjonuje materiały do zadania projektowego,
- pisze scenariusz wystawy multimedialnej o twórczości wskazanego artysty.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń spełnia wymagania oceny dobrej, a ponadto:

- pisze referat zgodnie ze wszystkimi założeniami tej formy wypowiedzi,
- opracowuje hasło encyklopedyczne,
- tworzy wystawę multimedialną na temat życia i twórczości wybranego artysty

Na ocenę celującą uczeń spełnia wymagania oceny bardzo dobrej, a ponadto:

- przedstawia samodzielnie przeczytane lektury,
- pogłębia wiedzę i umiejętności z zakresu omawianego materiału, przygotowuje pomoce dydaktyczne.

